

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Факультет / інститут **філософський факультет**
Кафедра **філософії, соціології і релігієзнавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософські основи риторики»

Спеціальності: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Філософські основи риторики
Викладач	Радченко Ольга Борисівна
Контакти викладача	0342 59-60-15, 097-566-07-49 psycholograda@gmail.com
Формат дисципліни	Теоретичний курс
Обсяг дисципліни	90 год.

2. Анотація до курсу.

Навчальна дисципліна «Філософські основи риторики» спрямована на засвоєння студентами цілісної риторичної парадигми культури як системи внутрішньо взаємопов'язаних і взаємозумовлених теоретичних, методологічних і практичних компонентів. Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння майбутніми філософами філософських, психологічних та педагогічних основ ораторської майстерності. Курс «Філософські основи риторики» важливий майбутнім філософам насамперед для удосконалення культури філософського мислення та вміння презентувати філософські ідеї як професіоналам, так і широкому загалу. Цей курс розвиває здатність аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для розгляду відповідних проблем у сфері філософії. На такій основі формувати та викладати власну логічну позицію. Це сприяє формуванню цілісного світогляду укарїнців. Відповідно відбувається теоретичне і світоглядне збагачення майбутніх філософів.

3. Мета, цілі.

Мета Розкрити сутність основних понять та категорій риторики, філософських основ риторики. Проаналізувати та осмислити поєднання змісту і форми у презентації філософських ідей, вчень. Вміти використовувати ці знання і навички у контексті сучасних філософських процесів і явищ.

Цілі:

- 1- поглибити теоретичні знання з історії становлення та розвитку риторики, її філософських основ; засвоїти зміст основних філософських вчень у контексті риторики;
- 2 - теоретичне засвоєння основних комунікативних стратегій як мовного оформлення парадигмальних «жанрів свідомості»;
- 3 - створення цілісної уяви щодо історичних і соціокультурних передумов виникнення «риторичної ментальності» в європейській філософії;
- 4 - розкриття змісту проблеми формування мовної діяльності та її закономірностей;
- 5 - практичне оволодіння основами побудови мови відповідно до певного комунікативного задуму.
- 6 - сформувані навички проведення групових і індивідуальних форм філософської риторичної взаємодії з виокремленням стратегії та добором відповідної тактики.

4. ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Компетентності

Володіння проблематикою філософії риторики.
Знання основних етапів розвитку світової філософської думки та поглядів видатних філософів з цієї проблематики.
Бути обізнаним та обговорювати поточний стан філософських досліджень.
Використовувати філософську термінологію в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовою.
Менеджмент інформації з філософських наук. Здатність аналізувати та поєднувати інформацію з різних джерел для розгляду відповідних проблем у сфері філософії.
Індивідуальне дослідження філософських проблем.
Аргументувати та захищати власну позицію з ключових проблем сучасної філософії.
Викладацькі здатності. Компетентність навчати студентів бакалаврського рівня на лекційних та семінарських заняттях.
Здатність до поглибленого логічного аналізу міркувань, викладених в усній та письмовій формах.
Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло проблем і задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання методів, засвоєних з програми філософії.
Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові сфери, використовуючи здобуті філософські знання.
Результати навчання
Здатність вільно оперувати основними філософськими поняттями та категоріями (С1,С2, С3, С 4, С6)
Поглиблені знання основних етапів розвитку світової філософської думки та поглядів їх представників (С2, С3, С6)
Знання актуальних проблем сучасної філософії та варіантів їх вирішення (С3, С5, С6, С12)
Вміння ідентифікувати філософські ідеї у промовах, текстах, дебатах (С1,С3, С5, С6)
Вміння продемонструвати значення традиційних філософських вчень для розв'язання актуальних соціокультурних, політичних, особистих проблем (С2, С3, С4, С6, С9,С12)
Вміння робити огляд та пошук інформації в спеціалізованій філософській літературі, використовуючи різноманітні ресурси: книги, журнали, он-лайн ресурси (С7, С11)
Здатність здійснити наукове дослідження з філософії (бакалаврського рівня) та представити його аудиторії (С 4, С5, С6, С7, С8, С9, С11, С12)
Вміння писати філософські тексти публіцистичного характеру (С 4, С5, С6, С7, С8, С9)
Здатність презентувати філософські ідеї широкому загалу (С5, С6, С9, С10)
Вміння вільно дискутувати на філософські теми (С1, С2, С3, С 4, С5, С6, С9, С10)
Вміння правильно провадити аргументативний процес (С6, С9, С10, С11)
Вміння виявляти логічні помилки в міркуваннях (С9, С11)

5. Організація навчання курсу.

Обсяг курсу «Філософські основи риторики»	
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота студентів	60

Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс рік навчання	Нормативний / Вибірковий	
4	Філософія		2	Вибірковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки балів	виконання
Тема 1. Риторика як мистецтво, наука і навчальна дисципліна: філософський аспект 1. Поняття красномовства, риторики. 2. Філософія і риторика: сфера взаємодії.		1. Сагач Г. Риторика. Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ін Юре, 2000. 567 с. 2. Гриценко Т.Б. Риторика : Навчальний посібник К.: НАУ, 2006. 365с. 3. Каньоса П.С. Риторика: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Д.Г. Зволейко, 2011. 207 с. 4. Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012.	Опрацювати питання лекції з метою участі у семінарському занятті.	5	2 тижні
Тема 2. Риторика як культура мовлення і мислення 1. Стратегія оратора (інвенція) 2. Диспозиція. Вербальні і невербальні засоби 3. Елокуція.		1. Сагач Г. Риторика. Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ін Юре, 2000. 567 с. 2. Гриценко Т.Б. Риторика : Навчальний посібник К.: НАУ, 2006. 365с. 3. Каньоса П.С. Риторика:	Опрацювати теми ; усна відповідь, рецензування, активне слухання	5	2 тижні

<p>Переконуючий вплив. Основи профілактики конфліктності у публічному виступі</p> <p>4. Практикум виразності думки і мовлення</p> <p>5. Акція демонстрації</p>		<p>навчальний посібник. Кам'янець-Подільськ: Д.Г. Зволейко, 2011. 207 с.</p> <p>4. Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012.</p>			
<p>3. Основи риторики крізь призму філософії. Практикум з планування задуму та виголошення промови</p> <p>1. Підготовка промови.</p> <p>1.1.Промова як дослідження. Стратегія і тактика. Концепція промови: предмет, тема і теза промови, її мета і завдання</p> <p>1.2. Аналіз аудиторії. Психологічні докази оратором своєї правоти: Психологічна налаштованість аудиторії; Бажання та сподівання людей; Логічна та психологічна мотивація</p> <p>1.3. Збір матеріалу та складання плану-конспекту</p> <p>2. Виголошення промови. Виклад: моделі та методи викладу.</p> <p>2.1. Розгортання теми і тези промови: топіка та аргументи</p> <p>2.2. Методи розгортання повідомлення: хронологічний та дедуктивний, індуктивний, аналогічний, стадійний, концентричний</p> <p>2.3. Аргумент: поняття та види. Логічні аргументи – силогізми. Аналогічна аргументація. Принципи рефлексивності, симетричності і транзитивності</p> <p>2.4 Різновиди висновків: підсумкові висновки, типологічні висновки та апелювальні висновки</p> <p>3. Аналіз виступу.</p>		<p>Сагач Г. Риторика. Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ін Юре, 2000. 567 с.</p> <p>Гриценко Т.Б. Риторика : Навчальний посібник К.: НАУ, 2006. 365с.</p> <p>Каньоса П.С. Риторика: навчальний посібник. Кам'янець-Подільськ: Д.Г. Зволейко, 2011. 207 с.</p> <p>Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012.</p> <p>Чмут, Чайка. Етика ділового спілкування. Київ.</p>	<p>Опрацювати питання теми</p>	<p>5</p>	<p>4 ти ж ні</p>
<p>Змістовий модуль 2. Історичний аспект філософських основ риторики</p>					
<p>4. Історія становлення філософських основ</p>		<p>Історія красномовства. К., 2000. 771 с.</p>	<p>Опрацювати питання</p>	<p>5 усна</p>	<p>4 ти</p>

<p>красномовства від Античності до XX ст. у Європі</p> <p>1. Філософські ідеї і ораторське мистецтво стародавнього світу: загальна характеристика, уявлення риторичного ідеалу. Ораторське мистецтво Перікла, Лісія, Демосфена. Ораторська спадщина Сократа. Платон про предмет красномовства. Внесок Аристотеля в теорії красномовства. Риторика Стародавнього Риму: Катон, Марк Антоній, Цицерон</p> <p>2. Загальна характеристика ораторського мистецтва в період Середньовіччя</p> <p>3. Філософські основи риторики у Новому часі. Філософські ідеї у риториці Відродження, Нового часу, Просвітництва.</p> <p>4. Філософські ідеї у європейській риториці XIX ст.-XX ст.</p>	<p>Уривки першоджерел за підручником “Риторика” Г.Саган: Аристотель. Риторика. Марк Туллій Цицерон. Три трактати про ораторське мистецтво. Плутарх. Про Демосфена і Цицерона. Платон. Діалог «Горгій». Іоанн Златоуст. Слово п’яте.</p> <p>Плутарх. Порівняльні життєписи. – К., 1991.</p>	<p>теми.</p> <p>Короткий конспект основних ідей вказаного першоджерела</p>	<p>відп</p> <p>25</p>	<p>жні</p>
<p>5. Українські філософські традиції теорії красномовства</p> <p>1. Риторика і філософія часів Київської Русі</p> <p>2. Мовотворчість Івана Вишенського</p> <p>3. Філософсько-риторичні здобутки в Києво-Могилянській академії (Інокентій Гізель, Лазар Баранович, Іоаникій Галятовський, Антоній Радивилівський, Стефан Яворський). спадщина Григорія Сковороди</p> <p>4. Теорія красномовства Феофана Прокоповича</p> <p>5. Філософські ідеї в українській риториці XIX ст.-XX ст.</p>	<p>Уривки першоджерел за підручником “Риторика” Г.Саган: Іларіон. Исповедание веры. Володимир Мономах. Повчання дітям. Кирило Туровський. Притча про людську душу й тіло. Іоанн Екзарх. Опис людського тіла.</p> <p>1.Кунь З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навчальний посібник. Львів: В-во «Львівська політехніка», 2011. 247 с.</p> <p>2. Прокопович Феофан. Філософські твори. – Т. 1. – К., 1979.</p> <p>3. Українська та зарубіжна культура. Підручник. К., 1999. 414 с.</p>	<p>Опрацювати питання теми за матеріалом лекції і джерелами</p>	<p>5</p>	<p>2 ти жні</p>
<p>Тема 6. Філософські ідеї у</p>	<p>Піз А., Піз Б. Мова рухів</p>	<p>Опрацювати</p>	<p>5</p>	<p>2</p>

<p>сучасній риториці. 1. Принципи ведення словесної суперечки. «Оксфордські» дебати 2. Проект TEDx: поєднання науки і риторики.</p>	тіла. КМ-БУКС, 2017. 416 с.	ти питання теми за матеріалом лекції і джерелами	25	ти ж ні
презентація підсумкової філософської промови				

6. Система оцінювання курсу

- Виступи на семінарських заняттях – 15 балів;
- Результати контрольної роботи – 20 балів;
- додаткові завдання 5 б*3=15 балів
- екзамен — 50 балів

7. Політика курсу

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. Відсутність студента на занятті без поважної причини передбачає зниження балів, які відводяться на обговорення питань семінарських та лекційних занять.

Мінімальна кількість балів з дисципліни - 50 балів, максимальна – 100.

8. Література

Базова

1. Сагач Г. Риторика. Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ін Юре, 2000. 567 с.
2. Гриценко Т.Б. Риторика : Навчальний посібник К.: НАУ, 2006. 365с.
3. Гуревич Е.С., Полрілко В.Ф., Герман М.А. Основи риторики. К.,1978. 211с.
4. Історія красномовства. К., 2000. 771 с.
5. Каньоса П.С. Риторика: навчальний посібник. Кам'янець-Подільськ: Д.Г. Зволейко, 2011. 207 с.
6. Колотілова Н.А. Риторика. Навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2012.
7. Кунь З. Й. Українська риторика: історія становлення і розвитку: навчальний посібник. Львів: В-во «Львівська політехніка», 2011. 247 с.
8. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посіб. 2-ге вид., стер. Київ: Вища школа, 2006.
9. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. КМ-БУКС, 2017. 416 с.
10. Плутарх. Порівняльні життєписи. – К., 1991.
11. Прокопович Феофан. Філософські твори. – Т. 1. – К., 1979.
12. Українська та зарубіжна культура. Підручник. К., 1999. 414 с.
13. Щепкин Г.В. Теория социального управления. Киев, 1996. 262с.

Додаткова література

14. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика: Навч. пос. – Львів, 2001.
15. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
16. Бондаренко П.С. Судова промова. – Львів, 1972.
17. Вандашев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навч. посібник. – К., 2003.
18. Виклади давньослов'янських легенд, або міфологія, укладена Я.Ф. Головацьким. –

- К., 1991.
19. Гурвич С.С., Погоріло В.Ф., Герман М.А. Основи риторики. – К., 1988.
 20. Гуревич С.С. Основи риторики. – К., 1988.
 21. Демосфен. Речи. – М., 1994.
 5. Дерябо С., Ясвин Б. Гроссмейстер общения. – Луганськ, 1998.
 6. Золотослов. Поетичний космос Давньої Русі. – К., 1988.
 7. Дейл Карнегі. Як завойовувати друзів та впливати на людей; Як виробляти в собі впевненість і впливати на людей, виступаючи прилюдно; Як перестати хвилюватись і почати жити. Переклад з англійської: Л. І. Підлісна, Т. І. Петренко, С. В. Мясоедова. Харків: Промінь, 2001. 560 стор.
 8. Дейл Карнегі. Як здобувати друзів та впливати на людей. Переклад з англійської: І. Іванченко; відповідальний редактор: Н. Ворош. Київ: «Країна Мрій». 2011. 208 стор.
 9. Дейл Карнегі (з Брентом Коулом). Як здобувати друзів та впливати на людей у цифрову еру. Переклад з англійської: Я. Гордієнко. Київ: «Країна Мрій». 2012. 256 стор.
 10. Дейл Карнегі. Як подолати неспокій та почати жити. Переклад з англійської: І. Іванченко. Київ: «Країна Мрій». 2012. 271 стор.
 11. Дейл Карнегі. Як насолоджуватися своїм життям і отримувати задоволення від роботи. Переклад з англійської: Наталія Лавська. Київ: «Країна Мрій». 2012. 155 стор.
 12. Києво-Печерський патерик. – К., 1991.
 13. Корж Н.Г., Луцька Ф.Й. Із скарбниці античної мудрості. – К., 1988.
 14. Кошачевський С.С. Техніка мови. – К., 1963.
 15. Кушнер М. Умение выступать на публике для „чайников”: Пер. с англ.. – М., 2006.
 16. Леви В. Искусство быть другим. – М., 1986.
 17. Леммерман Х. Учебник риторики. Тренировка речи с упражнениями. – М., 1997.
 18. Лисовский В.Т. Диспуты на морально-этические темы. – М., 1988.
 19. Логика и риторика. Хрестоматия. – Минск, 1997.
 20. Лосев А.Ф. История античной эстетики, том V. М., 1979. 338с.
 21. Льюис Д. Язык эффективного общения. – М., 2005.
 22. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посібник. – К., 2003.
 23. Медвідь А.М., Медвідь Ф.М. Ораторське мистецтво правників: Навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2005.
 24. Ораторське мистецтво: підручник / М. П. Требін, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова та ін. Харків : Право, 2018. 208 с.
 25. Мовчан П. Ключ розуміння. – К., 1990.
 26. Найдорожчі скарб. Слово про рідну мову. Поезії, вислови. – К., 1990.
 27. Олійник О., Молдаван В. Юридична риторика. Теорія і практика. Навч. посіб. Київ: Кондор, 2009.
 28. Сагач Г.М. Живе слово полеміста. – К., 1991.
 29. Сагач Г.М. Золото слів. – К., 1993.
 30. Сковорода Григорій. Сад пісень. – К., 1983.
 31. Томан І. Мистецтво говорити. – К., 1989.
 32. Українські прислів'я та приказки. – К., 1984.
 33. Цицерон. Три трактата об ораторском искусстве. – М., 1972.
- Марк Тулій Цицерон. Про державу, Про закони, Про природу богів / Пер. з лат. В. Литвинова. — Київ: Основи, 1998. — 476 с.*

Викладач: Радченко Ольга Борисівна